

Ghid practic pentru furnizorii de formare continuă

**Asigurarea calității
programelor acreditate de formare continuă a
cadrelor didactice**

1. De ce este nevoie să îmbunătățim? Condiții obligatorii pentru punerea în practică a îmbunătățirii calității

Îmbunătățirea calității nu este o preocupare generală a sistemului de învățământ. Calitatea devine o problemă arzătoare atunci când:

- oferta de programe acreditate de formare profesională continuă a cadrelor didactice este foarte mare
- din ce în ce mai mulți furnizori de servicii de formare profesională concurează în acest domeniu
- școlile au dreptul și resursele de a alege din oferta bogată de furnizori și programe

Situația actuală din România este una de tranziție. De exemplu, în categoria I de programe, sunt acreditate conținuturi, metode, formatori și locații fixe. După obținerea acreditării, interesul pentru îmbunătățirea continuă a implementării programelor dumneavoastră de formare scade.

Însă în ciuda tuturor provocărilor actuale, la nivel guvernamental există dorința de a descentraliza serviciile publice, de tipul învățământului. CNFP dezvoltă capacitatea de creare a unui sistem de acreditare flexibil și actualizat. Resursele care vor veni din fondurile structurale europene ar putea ajuta la dezvoltarea întregului sector de formare profesională continuă a cadrelor didactice.

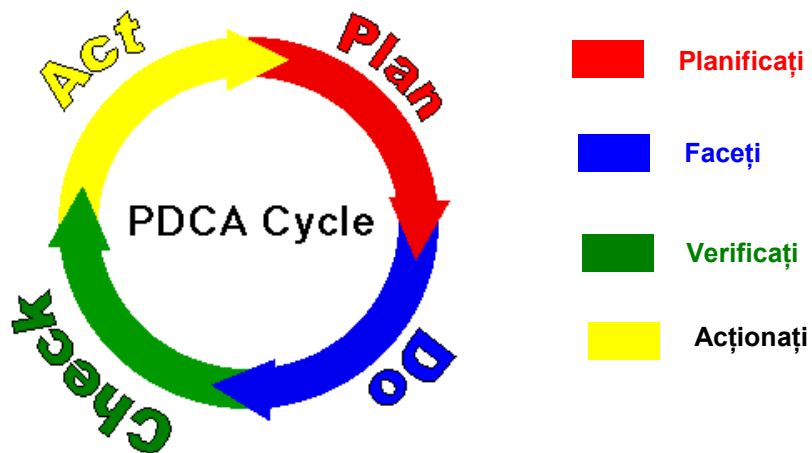
Prezentul ghid a fost elaborat pentru acei furnizori de servicii de formare care au programe acreditate de formare profesională continuă a cadrelor didactice și care sunt interesați să se dezvolte în continuare. Unele dintre sfaturi vi se vor părea nepotrivite în cadrul sistemului actual, însă ele își vor dovedi validitatea în mediul de formare în dezvoltare.

2. Ciclul PFVA (Planificați, Faceți, Verificați, Acționați) – instrument practic pentru asigurarea calității pentru furnizorii de cursuri de formare

2.1. Scurtă descriere a PFVA

Ciclu PFVA a fost inițial conceput de Walter Shewhart în anii '30 și adoptat ulterior de W. Edward Deming. Modelul oferă un cadru pentru îmbunătățirea unui proces cum ar fi formarea.

Ciclu PFVA este proiectat pentru a fi folosit ca model dinamic. Finalizarea unei etape a ciclului reprezintă începutul următoarei etape. În spiritul îmbunătățirii *continue* a calității, procesul poate fi întotdeauna reanalizat, făcând loc schimbării. Folosind ceea ce învățăm într-un proces PFVA, putem începe o altă experiență, mai complexă.

În continuare, vom face o scurtă prezentare a implementării practice a celor patru pași de îmbunătățire a activității de formare.

2.2. Scurtă prezentare a pașilor practici de îmbunătățire a activității de formare

2.2.1. Începutul – privire de ansamblu asupra practicii de formare profesională actuală

Ca furnizor de servicii de formare profesională, dețineți unul sau mai multe programe de formare profesională acreditate. Acreditarea înseamnă că propunerea dumneavoastră de program și practica inițială de formare profesională au atins standardele oficiale stabilite de CNFP. Însă implementarea permanentă este un lucru diferit. Trebuie să vă asigurați că implementarea tuturor programelor de formare profesională locale satisface standardele și, mai mult, așteptările participanților de la nivel local. Pentru început, aruncați o privire de ansamblu și selectați primul program pe care vreți să-l îmbunătățiți.

2.2.2. Planul – o schimbare a practicii de formare profesională, cu scopul de a o îmbunătăți

În această etapă, analizați ceea ce intenționați să îmbunătățiți în activitatea dumneavoastră de formare profesională, analizând domeniile care pot fi schimbate. Primul pas este de a alege domeniul care oferă cele mai multe satisfacții pentru efortul pe care îl depuneți. Pentru a

identifica aceste domenii, folosiți feedback-ul de la cursurile anterioare. Iată pașii practici ai planificării:

- Analizați nevoile beneficiarilor!

Cursurile de formare pe care le furnizați se adresează în principal cadrelor didactice, directorilor de școli și școlilor. În momentul în care planificați modalitățile de îmbunătățire, trebuie să cunoașteți nevoile beneficiarilor. Uneori, nevoile lor includ flexibilitatea organizării tehnice, alteori, au în vedere conținuturi proaspete sau dinamizarea metodelor de predare. Pentru a efectua evaluarea nevoilor, puteți folosi soluții ieftine și la îndemână, cum ar fi focus-grupurile cu profesori și directori de școli. Iată care sunt cele mai întâlnite nevoi ale beneficiarilor în formarea profesională (ordinea s-a făcut de jos în sus, în funcție de complexitatea nevoilor):

A te face înțeles și acceptat ca adult implicat în procesul de învățare	Deschiderea față de feedback-ul primit de la cursanți, promptitudinea în efectuarea unor schimbări flexibile în programul de formare profesională, dacă este cazul, disponibilitatea de a oferi sfaturi personale și de a ajuta cursanții la nevoie.
Învățarea	Metode de formare profesională centrate pe cursant
Formatori	Formatori pregătiți și organizați, atmosferă de lucru prietenoasă
Conținut	Conținut relevant și bine structurat din punctul de vedere al participanților, cu informații la zi
Nevoi de bază	O bună informare, acces facil la locația cursului de formare profesională, o bună organizare, locație confortabilă și sigură

- Pregătiți obiectivele cursului!

În cursul procesului de acreditare, ați descris deja obiectivele generale ale programului dumneavoastră de formare profesională. Totuși, în faza de implementare, trebuie să definiți un set coerent de cerințe referitoare la scopurile cursului de formare, conținutul asociat și metodele de predare, modalități de evaluare a cursanților și rezultatele de învățare planificate, inclusiv dezvoltarea cunoștințelor, abilităților și atitudinii cursanților. Identificați nevoile de schimbare ale setului actual de obiective de curs, cu ajutorul instrumentului de mai jos:

Ținte generale ale cursului:			
Modul	Conținut	Metoda de formare aplicată	Rezultatele învățării (dezvoltarea cunoștințelor, abilităților și atitudinii)
Modulul 1		Prezentare	
Modulul 2		Munca în echipă	
Modulul 3		etc.	
Modulul 4			
Verificarea coerenței folosind mai multe surse/ metode			

- Pregătiți instrumentele de evaluare!

În acest punct al etapei de planificare, vorbim de două tipuri de evaluare: (a) evaluarea performanței participanților de către formatori și (b) evaluarea cursului de formare de către participanți. Evaluarea implementării practice este un punct crucial al asigurării calității interne și al îmbunătățirii continue. Ca furnizor de programe de formare profesională continuă a cadrelor didactice, trebuie să căutați reacții în principal din partea profesorilor participanți, a propriilor dumneavoastră formatori și din partea directorilor de școli implicați. Evaluarea trebuie să fie simplă, pragmatică și folositoare.

În ceea ce privește evaluarea performanței participanților, trebuie să folosiți modalitatea pe care ați descris-o în propunerea de acreditare. Însă, chiar și în acest caz, mai este loc pentru îmbunătățiri. Evaluarea cursanților adulți trebuie combinată cu sfaturi referitoare la învățarea și dezvoltarea personală (didactică și individuală) viitoare.

În ceea ce privește evaluarea cursului, cel mai frecvent folosite instrumente de evaluare sunt (a) fișe de evaluare zilnice și finale și (b) includerea în program a unor sesiuni în care participanții pot să ofere feedback. Din moment ce folosiți deja instrumente de evaluare, sarcina dumneavoastră este de a stabili dacă trebuie modificate. Unele întrebări s-ar putea să fie irelevante sau fișele de evaluare s-ar putea să fie prea scurte. În Anexa 1, veți vedea un exemplu de chestionar de evaluare zilnică, testat anterior.

Este important ca, în această fază a planificării, să planificați numai modificările necesare în practica dumneavoastră de evaluare.

- Pregătiți materialele de curs!

Deși sistemul actual de acreditare lucrează cu curricula de formare profesională fixe, puteți aduce modificări și îmbunătățiri. Materialele de curs nu sunt doar copii ale unor articole științifice, ci fragmente atent selectate ce asigură succesul și confortul învățării individuale a participanților la curs. Iată care sunt cele mai importante elemente ale pachetului de formare profesională care trebuie distribuit participanților: (a) o scurtă descriere a cursului de formare, (b) prezentările formatorilor în PowerPoint tipărite, (c) o descriere a sarcinilor pentru lucrul în echipă și pentru activitatea individuală (tema pentru acasă), (d) fișe de evaluare zilnică și finală. Când intenționați să îmbunătățiți materialele de curs, luați în considerare experiențele din cursurile anterioare: unele părți au fost bine primite și altele au fost privite ca plictisitoare și irelevante de către participanți. În etapa de planificare, identificați doar nevoia de schimbare în privința conținutului și a structurii materialelor de curs.

- Selectați formatorii!

Deși actualul sistem de acreditare folosește lista anterior elaborată de formatori și CV-uri, mai devreme sau mai târziu se va ivi ocazia unei selecții și implicări mai flexibile a formatorilor. În acest moment, vă selectați formatorii pentru propunerea de acreditare (nivel educațional, realizări științifice). Pe parcurs, sperăm că îi veți putea selecta mai degrabă în funcție de abilitățile lor de instruire și de personalitatea lor. Un formator este un profesionist care are un trecut academic și cunoștințe științifice, dar al cărui punct forte este experiența sa în formarea profesională, instrumentul de lucru fiind personalitatea sa. Aici ideea este să căutați formatori pentru implementarea conținutului cursului dumneavoastră, și nu invers. În etapa de planificare, trebuie să analizați feedback-ul din partea cursanților referitor la performanța actuală a formatorilor dumneavoastră și să planificați măsuri (pozitive sau negative) sau unele

schimbări în structura echipei de formatorii.

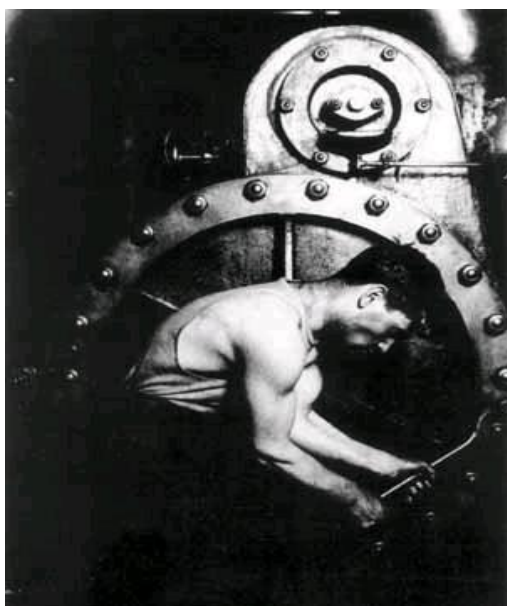
- **Selectați metodele de predare!**

Propunerea dumneavoastră spre acreditare a stabilit deja metodele de predare, în cea mai mare parte prezentări de tip universitar. Cu toate acestea, într-o abordare centrată pe cursant, trebuie să urmați cele mai eficiente metode de predare, din punctul de vedere al participanților la curs. Aceasta înseamnă o combinație de (a) prezentări, (b) lucru în echipă și (c) uneori activitate individuală (tema pentru acasă). De asemenea, participanții trebuie să aibă timp să își prezinte propriile idei și produse. În etapa de planificare trebuie să identificați schimbările necesare ce trebuie operate în cazul metodelor de predare, pornind de la feedback-ul din fișele de evaluare.

2.2.3. Acționați - efectuați modificarea!

Aceasta este etapa în care trebuie să implementați toate modificările pe care le-ați planificat în etapa de planificare. Implementați schimbarea asupra căreia v-ați decis în etapa de planificare! Modificați traseul cursului de formare, conținutul, metodele de predare, modalitatea de evaluare sau aranjamentele de curs! Informați formatorii și organizatorii cu care colaborați în legătură cu schimbările! Treziți-le interesul formatorilor pentru implementarea acestor îmbunătățiri!

Rezumați modificările necesare pe baza feedback-ului anterior din partea cursanților	
Analiza nevoilor clientului/ beneficiarului	Modificați modalitatea anterioară de analiză a nevoilor!
Obiective cursului	Modificați obiectivele cursului, pornind de la feedback-ul dat de cursanți, în limitele stabilite de metodologia de acreditare!
Instrumente de evaluare	Rescrieți fișele de evaluare anterioare, alocați timp pentru feedback din partea participanților în planificarea duratei cursului !
Materiale de curs	Împrospătați materialele dumneavoastră de curs, pe baza evoluțiilor care au apărut între timp și a feedback-ului participanților, făcându-le mai relevante pentru uzul practic în procesul de învățământ!
Structura echipei de formatori	Premiați formatorii buni și sancționați-i pe cei mai puțini buni, pe baza feedback-ului participanților (fișe de evaluare)! Încercați să împrospătați echipa de formatori, în limitele stabilite de metodologia de acreditare!
Metode de predare	Împrospătați metodele de predare, pe baza noilor evoluții apărute și a feedback-ului participanților, făcându-le cât mai centrate pe cursant!

2.2.4. Verificați rezultatele! Ce s-a învățat? Ce nu a mers bine?

Acesta este un pas crucial în ciclul PFVA. După ce ați implementat modificarea pentru o scurtă perioadă de timp, trebuie să stabiliți cât de bine funcționează. Generează îmbunătățirea așa cum ați sperat? Trebuie să vă decideți asupra câtorva măsuri prin care puteți evalua nivelul de îmbunătățire. Cel mai important feedback ar trebui să vină din partea

cursanților. Feedback-ul din partea formatorilor este o contribuție suplimentară, dar importantă.

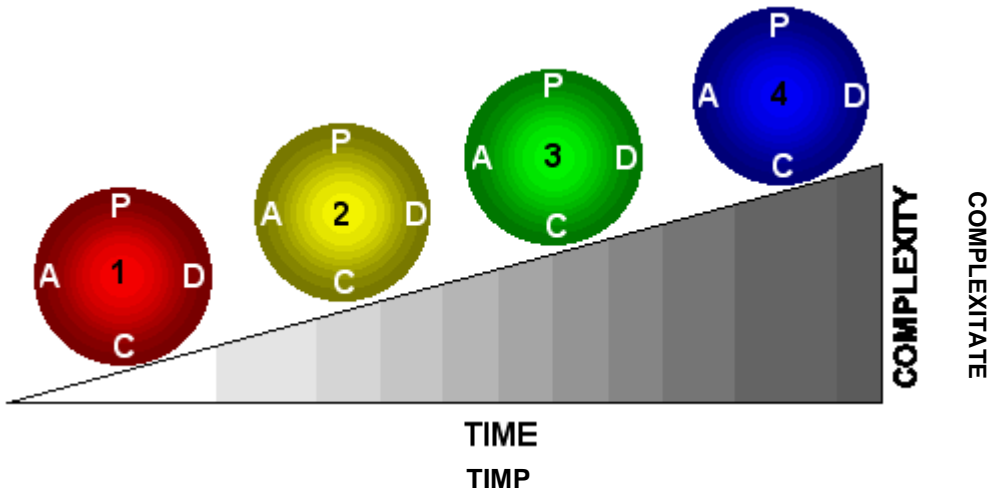

2.2.5. Acționați! - Adoptați schimbarea, abandonați-o sau mai parcurgeți o dată ciclul!

După planificarea unei schimbări, implementarea și evaluarea acesteia (vezi pasul anterior), trebuie să stabiliți dacă merită să continuați să o aplicați. În cazul în care a luat prea mult timp, a fost dificil de aplicat sau nu a dus la nicio îmbunătățire, o puteți abandona și puteți planifica o altă schimbare. Cu toate acestea, în cazul în care schimbarea a condus la îmbunătățirea dorită a cursului de formare, vă puteți gândi să extindeți procesul la un nou domeniu sau să îi sporii ușor complexitatea. Acest lucru vă trimite înapoi la etapa de planificare și poate fi începutul unui nou ciclu de îmbunătățire.

În această etapă trebuie să standardizați acele schimbări care au părut a fi utile. Standardizarea înseamnă faptul că schimbările utile vor deveni o practică zilnică a activității de furnizare a formării profesionale. Conținuturile îmbunătățite, metodelor de predare centrate pe cursant și practica evaluării devin o rutină zilnică.

Ați îmbunătățit practica formării profesionale..., dar nici alți furnizori nu stau degeaba. E momentul deci să vă întoarceți la etapa de planificare și să începeți din nou activitatea de îmbunătățire a calității. După cum știți deja, calitatea este, mai degrabă, o țintă în mișcare și un proces, decât un concept fix.

Stimate(ă) coleg(ă),

Vă rugăm respectuos să ne ajutați în evaluarea cursului nostru de formare. Vă solicităm să evaluați, încercuind răspunsurile adecvate, pe o scală de la 1 la 5 (5 - pe deplin satisfăcător, 3 – acceptabil, dar fără a fi impresionant și 0 - total nesatisfăcător). Se pot face comentarii suplimentare în fiecare căsuță.

Vă mulțumim pentru răspunsurile dumneavoastră!

1. În general, în ce măsură v-a satisfăcut așteptările acest curs?

(total nesatisfăcător)

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

 (pe deplin satisfăcător)

Observații:

2. Trecând în revistă întreaga perioadă a cursului de formare, la ce nivel ați situa gradul de noutate al conținutului acoperit?

(niciun subiect nu a fost nou pentru mine)

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

 (toate subiectele au fost noi pentru mine)

Observații:

3. Trecând în revistă întreaga perioadă a cursului de formare, la ce nivel ați situa metodologia aplicată?

(complet inadecvată)

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

 (extraordinar, pe deplin adecvată)

Observații:

4. Trecând în revistă întreaga perioadă a cursului de formare, la ce nivel ați situa echilibrul atins între conținutul teoretic și dezvoltarea abilităților practice?

(echilibru inexistent)

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

 (echilibru adecvat)

Notă: dacă punctajul dumneavoastră este 3 sau mai mic, vă rugăm să precizați mai jos dacă acest curs a fost (a) mult prea teoretic sau (b) a avut un caracter accentuat practic, fără a oferi și suficient sprijin teoretic.

Observații:

5. Trecând în revistă întreaga perioadă a cursului de formare, care dintre exerciții credeți că au fost cele mai eficiente? De ce?

Cel mai eficient exercițiu:

Exercițiul cotate pe locul doi în ordinea eficienței:

Exercițiul cotate pe locul trei în ordinea eficienței:

6. Trecând în revistă întreaga perioadă a cursului de formare care dintre exerciții credeți că au fost cel mai puțin eficiente? De ce?

Exercițiul cel mai puțin eficient:

Exercițiul cotate pe locul doi în ordinea lipsei de eficiență:

Exercițiul cotate pe locul trei în ordinea lipsei de eficiență:

7. Trecând în revistă întreaga perioadă a cursului de formare.....

.....a existat ceva care v-a deranjat?

.....care a fost cel mai bun moment al cursului de formare pentru dumneavoastră?

8. Vă rugăm să ne spuneți care este părerea dumneavoastră despre formatorii noștri.

Formatorul 1:

(total nesatisfăcător)

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

(extraordinar, complet satisfăcător)

Observații:

Formatorul 2:

(total nesatisfăcător)

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

 (extraordinar, complet satisfăcător)

Observații:

Formatorul 3:

(total nesatisfăcător)

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

 (extraordinar, complet satisfăcător)

Observații:

Formatorul XX:

(total nesatisfăcător)

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

 (extraordinar, complet satisfăcător)

Observații:

9. Vă rugăm să ne spuneți care sunt punctele tari și punctele slabe ale cursului de formare.

Punctele tari

Punctele slabe

10. Ne puteți da sugestii privind alte cursuri de formare care vor fi necesare pe viitor, în afara celui de față?

Sugestia 1:

Tema cursului (sau domeniul de interes):

Acesta : - reflectă o nevoie personală
- reflectă o nevoie a școlii

(vă rugăm ✓ căsuța/ căsuțele
corespunzătoare – se pot bifa mai
multe căsuțe)

Inovația principală a cursului va fi regăsită în unul din următoarele domenii:

- Conținut/ curriculum al cursului
- Metodologia aplicată la curs
- Tema/ disciplina abordată de cursul de formare

(vă rugăm ✓ căsuța/ căsuțele
corespunzătoare – se pot bifa mai
multe căsuțe)

Care este numărul de ore indicat pentru acest curs?

Care sunt metodele de formare adecvate pentru acest curs?

Sugestia 2:

Tema cursului (sau domeniul de interes):

Acesta : - reflectă o nevoie personală
- reflectă o nevoie a școlii

(vă rugăm ✓ căsuța/ căsuțele
corespunzătoare – se pot bifa mai
multe căsuțe)

Inovația principală a cursului va fi regăsită în unul din următoarele domenii:

- Conținut/ curriculum al cursului
- Metodologia aplicată la curs
- Tema/ disciplina abordată de cursul de formare

(vă rugăm ✓ căsuța/ căsuțele
corespunzătoare – se pot bifa mai
multe căsuțe)

Care este numărul de ore indicat pentru acest curs?

Care sunt metodele de formare adecvate pentru acest curs?

Sugestia 3:

Tema cursului (sau domeniul de interes):

Acesta : - reflectă o nevoie personală
- reflectă o nevoie a școlii

(vă rugăm ✓ căsuța/ căsuțele
corespunzătoare – se pot bifa mai
multe căsuțe)

Inovația principală a cursului va fi regăsită în unul din următoarele domenii:

- Conținut/ curriculum al cursului
- Metodologia aplicată la curs
- Tema/ disciplina abordată de cursul de formare

((vă rugăm ✓ căsuța/ căsuțele
corespunzătoare – se pot bifa mai
multe căsuțe)

Care este numărul de ore indicat pentru acest curs?

Care sunt metodele de formare adecvate pentru acest curs?

Sugestia 4:

Tema cursului (sau domeniul de interes):

Acesta : - reflectă o nevoie personală
- reflectă o nevoie a școlii

((vă rugăm ✓ căsuța/ căsuțele
 corespunzătoare – se pot bifa mai
multe căsuțe)

Inovația principală a cursului va fi regăsită în unul din următoarele domenii:

- Conținut/ curriculum al cursului
- Metodologia aplicată la curs
- Tema/ disciplina abordată de cursul de formare

(vă rugăm ✓ căsuța/ căsuțele
 corespunzătoare – se pot bifa mai
 multe căsuțe)

Care este numărul de ore indicat pentru acest curs?

Care sunt metodele de formare adecvate pentru acest curs?

Notă: Dacă aveți mai multe sugestii privind alte cursuri de formare, vă rugăm să ni le spuneți, folosind cealaltă parte a colii de hârtie.

Vă mulțumim pentru cooperare și vă urăm mult succes în activitatea dumneavoastră viitoare!